

Bilagan 2019

* **Arga bin**
* **Avläggare**
* **I Norge**

Innehåll

- 5 STUDIERESA TILL NORGE – kommuner samarbetar med lokala biodlare
- 14 ARGÅ BIN – hur kan vi hantera dem?
- 17 GÖRA AVLÄGGARE – Mikael's bästa metod
- 21 GÖTEBORGS BIODLAREFÖRENING – om oss
- 22 ÅRET SOM GICK – en sammanfattning
- 24 KALENDER – det här händer 2019
- 25 DÄRFÖR HAR VI INGEN MEDLEMSLISTA – OM GDPR
- 27 BIPAVILJONG, KAN DET VA' NÅ'T? – paradiset för bin och biodlare
- 28 NOTISER – smått som stort

Välkomna!

SOM NI MÄRKER ser årets matrikel annorlunda ut. Matrikeln är helt enkelt inte längre någon matrikel eftersom den nya dataförordningen gör att vi inte kan presentera medlemmarnas adresser och telefonnummer. Fyndigt, möjligen till överdrift, har vi istället kallat bladet för *Bilagan*. Nästa år kan det bli möjligt att publicera kontaktuppgifterna igen om ni lämnar in era godkännanden. Läs mer om GDPR på sidan 25.

Under året som gått har föreningen genom möten med Göteborgs kommun arbetat för att få igång ett samarbete. Vi vill att nybörjare utan egen mark ska få tillgång till uppställningsplatser. Vi försöker förhandla oss till någon lokal där vi kan hysa slungrum, lager och mötesplats. I utbyte skulle vi kunna erbjuda kunskap, ungdomsverksamhet och naturligtvis pollinering. Norge är ett föregångsland på området. Läs om den intressanta studieresan på sidan 5.

Våra medlemsmöten ger en lysande chans att hitta en fadder och att få råd från medlemmarna. Föreningen besitter en god blandning av stora och små kunskafer. Tillsammans hjälps vi åt att föra biodlingen framåt för var och en. Ensam är inte stark. Även de med stor erfarenhet kan behöva råd och stöd ibland. Ett exempel på det är artikeln om arga bin på sidan 14.

På våra möten kan du dryfta alla möjliga frågor, diskutera märkliga eller fantastiska erfarenheter, fördjupa dig om honung, bibröd, vaxhantering, och helt enkelt få tips om trix. Och inte att förglömma den nya biförordningen som vi kommer att informera om i mars. Håll koll på kalendern!

Lite stöd i ryggen är helt enkelt tryggt att ha, ingen av oss blir någonsin färdiglärd.

 Maria Mannberg

GÖTEBORGS BIODLAREFÖRENING
goteborg.biodlarna.se

STYRELSE

Mikael Lagerman, ordförande
031 24 13 80, 0705 35 52 99
bimicke@yahoo.com

Janne Petersson, v. ordförande
0703 33 54 11
jannehonung@telia.com

Karin Kindbom, sekreterare
0730 789 699
karin.kindbom@gmail.com

Ingemar Widheden, kassör
0706 85 54 99
wingemar@yahoo.com

Tomas Olsson, ledamot
0703 98 32 57
tomas.olsson@vregion.se

Maria Mannberg, suppleant
0733 790 702
maria@mannberg.com

Karl Valtersson, suppleant
0709 54 46 74
karl@valtersson.nu

REVISORER

Leif Andersson 0709-49 44 95
Paul Praszkiar 0703 80 64 87
Ingegerd Johansson, suppleant
0730 61 56 71

VALBEREDNING

Conny Jonsson 0706 96 12 35
Polihronis Ouzounis 070 401 45 52

HONUNGSBEDÖMNING

Janne Petersson 031 94 34 95
Ingegerd Johansson 0730 61 56 71
Kerstin Namuth 0707 33 17 58

STUDIEKOMMITÉ

Ingemar Widheden 0706 85 54 99

WEBANSVARIG

Mikael Lagerman 0705 35 52 99

BILAGAN

Maria Mannberg 0733 790 702

POSTGIRO 467 69-6

En studieresa till Norge

TEXT OCH BILD: TOMAS OLSSON OCH KARLVALTERSSON

RÖD HERRGÅRD I HALDENS UTKANTER

HELGEN 8–10 JUNI 2018 ordnade Göteborgs och Bohusläns biodlardistrikt i samarbete med Studieförbundet Vuxenskolan en studieresa till Norge. Under tecknade deltog och vill på detta sätt gärna dela med sig av upplevelserna.

Bussen fångade upp medlemmar under sin väg genom Bohuslän. En kraftfull grupp anlände Halden vid lunchtid. Vi fick en noggrann genomgång av verksamheten vid Haldens biröckerlag som i samarbete med Haldens kommun bedriver informationsverksamhet i en parkanläggning vid Röd Herregård i stadens utkanter. En imponerande anläggning för allmänheten men också ett påbörjat projekt där kommunen ställer en huslänga till föreningens förfogande. Där kommer man att ha möteslokaler, slungrum och andra faciliteter för medlemmarna. Förutom varmt värdskap med presentationer blev vi bjudna på lunch. Föreningens arbete kan ses som ett fint föredöme för vårt eget arbete med att utveckla samarbete med Göteborgs kommun.

Mätta fortsatte vi vår resa norrut mot Hamar som blev platsen för vår första övernattnings. En fin försommarskväll gav oss möjlighet att promenera i staden utmed Mjösas strand. I solnedgången kom hjulångaren S/S Skidbladner in i hamn. Hon levererades 1856 av Motala verkstad och har gått i trafik på Mjösö sedan dess.

På morgonen tog vi oss till Helgöya, i Mjösö inte långt från Hamar där den lokala biodlarföreningen har gjort en informationsring i ett friluftsområde. Ett område som kommit att bli starkt knutet till olika former av friluftsliv och upplevelseturism. Man har också en parningsstation. Utmed en vandringsled har man satt upp informationstavlor som berättar om biodling och bin i allmänhet samtidigt som de anknyter till landskapet och vegetationen. Här fanns igen bra inspiration till vad vi skulle vilja åstadkomma till exempel i Slottsskogen.

Varmt och torrt var det. Landskapet var om möjligt ännu mer uttorkat än hemma i Sverige denna extrema sommar. Vi hoppas verkligen att deras strävsamma

INFORMATIONSTAVLOR I HELGØYA

bin fann tillräckligt med nektar och pollen under sommaren.

Resan fortsatte sydöst in i landet. På vår väg mot Oslo var nästa mål en före detta yrkesbi odlare och ännu ett lokalt biröckerlag, Ringerike Biröckerlag. Platsen ligger nära Hønefoss norr om Oslo. Vi var för många för att besöka anläggningen samtidigt, därför delades vi upp i två grupper, en som besökte det lokala museet, medan den andra besökte biodlarna och anläggningen. På museet fick vi höra om norrmännens tappra kamp mot svenskarna under krigen i början av 1700-talet. I det som nu är själva museet hade det utspelats dramatiska händelser, en hjältemodig kvinna hade räddat situationen och räddat många liv.

Anläggningen för biodlarna gav en intressant inblick i hur mer storskalig biodling kan organiseras. Ett hus och en vinteruppställningsplats utgjorde kärnan. Tidigare hade det bedrivits storskalig vandringsbiodling med bigårdar utspridda i området. Numera användes vinteruppställningsplatsen som bigård. Föreningen hade, om vi förstod det hela rätt, också möjlighet att nyttja anläggningen i någon utsträckning. Själva huset var byggt i tre våningar och organiserat så att ramarna togs in överst för att sedan processas ned i den andra våningen, tappning och lagring skedde i bottenvåningen. En intressant kreativ skapelse som egentligen skulle dokumenterats noggrant. Dessvärre hade vi

RINGERIKE BIRÖCKERLAG

inte möjlighet till detta. Vi fick i alla fall många inblickar och många goda idéer med oss hem.

Efter detta reste vi vidare mot Oslo och övernattade på konferenshotellet Leangkollen i Oslo. Hotellet låg högt på en fjällsida med utsikt över Oslo. De centrala delarna var timrade med monumentala inslag. Vi kände genast att detta var en ovanlig plats. Ett omfattande inslag av bland annat målningar fartygsmodeller gav maritim anknytning. Det visade sig att hotellet tidigare varit utbildningsanläggning för norska sjömansförbundet. Detta förklarade inte monumentaliteten, men efter lite förfrågningar framkom det att de äldsta delarna var byggda av Vidkun Quisling

för att tjäna som örnnäste efter förebild från Hitlers anläggning i de Bayerska alperna.

Under den avslutande söndagen ägnade vi merparten av tiden till besök hos Bybi på Bygdøy i Oslo. Bybi beskriver sig själva så här:

ByBi er Oslos urbane birøkterlag og miljøorganisasjon. Vi er organisert som et lokallag under Norges Birøkterlag, og har rundt 400 medlemmer. Vi bidrar til å gjøre Oslo grønne, samt skaper møteplasser for inkludering og bygging av sosiale fellesskap. Vi er et nettverk av røktere, bi-entusiaster, pollineringsinteresserte og grønne byutviklere. I tidligere tider levde biene sammen med byboere over hele Oslo. Dette ønsker vi å gjenskepe. Samtidig setter vi høye krav til at våre røktermedlem-

mer utfører en ansvarlig birøkt, som setter naboers trygghet i høysete og at et økende antall honningbier ikke skal gå ut over det generelle biologiske mangfoldet i byen vår.

Bygdøy er en ø med flere av de mest kjente museerna i Oslo. Anleggningen vi besøkte er lokalisert i anslutning til Norsk Folkemuseum og en publik trädgårdsanleggning. Bigården drives av ett birøkterlag med 400 medlemmer som bedriver urban biodling i Oslo. På Bygdøy har man en bigård for undervisning og experiment. Där finns en mångfald av kupor i bigården som besøks av grupper. Men föreningen har ytterligare fem bigårdar. Förutom pedagogisk verksamhet produceras en relativt stor mängd honung och andra fysiska produkter

som medfinansierar verksamheten. Sätet att skapa produkter och marknadsföring borde vara något att ta vara på för oss i Göteborg och övriga världen. Bland annat har en särskild smakkarta upprättats för att träna "honungssommelierer" i att beskriva olika honungsmaker i likhet med vin. Verksamheten är också kopplad till forskning om bin och biskötsel.

Efter detta besök återstod bara hemfärden som till del gick med färjan mellan Sandefjord och Strömstad. En vacker sommardag som övergick i kväll där vi fick se Ostfold och Bohuslän i dess bästa dager. Själva umgänget under buss-turer, middagar och andra stunder utan presentationer ska inte förglömmas.

www.haldenbi.no
www.norbi.no
www.longlostcousin.com
www.ringbi.no
www.ringerikes.museum.no
[www.nordicchoicehotels.se/hotell/norge/
asker/quality-hotel-leangkollen/](http://www.nordicchoicehotels.se/hotell/norge/asker/quality-hotel-leangkollen/)
www.bybi.no

Göteborg och Bohuslans biodlare är en utomordentligt trevlig skara människor, men framförallt otroligt kunniga biodlare. Varje stund med dem är en stund av lärande och varmt umgänge.

Under resan hade vi med oss Lars från Haldens biröckerlag, han gav oss bra inblickar norsk biodling som på många sätt skiljer sig från svensk. Detta är inte tillfället att gå igenom skillnaderna eller försöka återge hans kunskap, men för den som är intresserad finns en fin nationell norsk hemsida att studera: www.norbi.no

Sammanfattningsvis kan sägas att det var en resa som gav många intryck och bra underlag för Göteborgs biodlareförenings ambitioner att bättre stödja Göteborg med urban biodling. ■

Arga bin

OM DET BERODDE PÅ DEN fantastiska sommarvärmen, torkan, eller vad vet jag, men 2018 blev tre av mina samhällen som förbytta. Särskilt ett upplevde jag som värre än de andra två.

Upp till 24 timmar efter en genomgång angrep de grannar och annat löst folk som vågade visa sig inom 20 meter från kuporna. Lite jobbigt då jag höll nybörjarkurs med tre grupper, så vi hade rotat i kuporna hela lördagen och halva söndagen fyra helger från april till juni.

Vad göra? Då jag har mina bin i Majorna med grannar tätt in på knuten är goda grannrelationer av högsta prioritet. Samtidigt kan jag inte gärna tala om för grannen att han nog bör låta bli att köra igång gräsklipparen fyra meter från den plats där jag en halvtimme tidigare har stått och grävt i kuporna. Han fick ganska omgående två stick. Jag vill ju gärna att grannarna ska leva kvar i tron att bin normalt är väldigt fromma. Men så inte dessa!

I desperation ringde jag Janne Petersson eftersom jag visste att han tidigare har hjälpt andra biodlare med ilska rackare. I kvällsmörkret en torsdag packade jag ihop det värsta samhället och ”förvisade” det till ett upplag för byggmaterial i Gunnilse, som Janne hade lov att ställa kupor på.

Det var inte så att bina var irriterande surriga under själva genomgången som var besvärande, utan att de var så långsinta. Som sagt, till och med dagen efter kunde de leverera stick.

Under många år har jag inte behövt använda rökpust under mitt arbete med bina, men nu provade jag att tända upp den gamla pusten vilket helt klart förbättrade humöret på de två kvarvarande ”surpupporna”. Inte heller följande dag kände jag av någon ilsken effekt av genomgången.

Sedan 2007 tillhör jag de 30 procent av SBR:s biodlare som odlar egna drottningar. Och det är så kul! Varje år blir det kanske 30 parade som jag använder till husbehov och till de avläggare jag gör som en del i svärmförebyggandet. Därför kunde jag inom några dagar byta drottningar i de tre misstänkta samhällena.

Jag brukar säga att effekten av den nya drottningens temperament, efter det att hon har antagits, ger omedelbart en 60 procentig förbättring av samhällets humör. De resterande 40 procenten kommer gradvis med start efter sex

veckor, för att så småningom plana ut och bli helt stabiliserat först då den ilska drottningens sista larv har dött av hög ålder efter nio veckor. Detta baserar jag på att det tar tre veckor från lagt ägg till färdigt bi och sedan lever biet i cirka sex veckor. Det betyder att man i praktiken får stå ut med halvilska bin under resten av sommaren.

Jag tror också att det är flygbina som är de elaka eftersom det ur samhällets perspektiv vore dumt om unga bin med sina produktiva liv framför sig begår harrakiri och sticker grannarna när de hellre kan skicka fram en av åldringarna som ändå redan är färdig med större delen av sin livsgärning.

Om man nu inte lyckas med drottningbytet eller är rädd att samhället inte kommer att acceptera en from drottning?

Det är allmänt känt att ju större skillnad det är mellan den gamla och den nya drottningen (ras, temperament, mm.), desto svårare, men inte nödvändigtvis omöjligt, kan ett byte vara.

En ganska säker metod för drottningbyte går ut på att man delar samhället i två på det här viset:

Flytta det ilska samhället ett par meter till en ny plats och ställ en ny kupa på den gamla platsen. Häng in en nyparad drottning i tillsättningsbur i den nya kupan. Flygbina (de ilska) flyger till den gamla platsen och kryper in i den nya kupan. Eftersom de inte har något annat

alternativ än att börja puckla, äter de ut den nya drottningen som inom något dygn börjar lägga ägg. Det tar dock tre veckor innan några nya bin kryper ut, så gör man inget kommer antalet bin här att sjunka till drygt hälften innan det ökar igen. Det gäller att inte ge de ilskna bina något alternativ till att anta den nya drottningen.

För att mildra dippen kan det vara en bra ide att ge det nya samhället några ramar med täckta celler efter kanske en vecka då den nya drottningen är väletablerad. För att vara säker på att dessa täckta kakor inte har några späda larver gömda, är det bra att i donatorssamhället flytta upp de tänkta donationsramarna över spärrgallret sex dagar före donationen.

I det gamla samhället byter vi också drottning. Detta gör vi dagen efter delningen. Då har alla flygbin flugit ut och ”återvänt” till den nya kupan. Kvar är då bara ungbins (upp till tre veckor gamla). Dessa är mer benägna att acceptera en ny drottning trots att de har ägg och larver från den gamla drottningen som de skulle kunna driva upp en ny drottning från. Även här används tillsättningsbur. Detta samhälle behöver ett bra foderförråd i kupan eftersom inga flygbin återvänder med mat och vatten de första dagarna efter delningen, men efter ungefär en vecka bör de ha balanserat ”budgeten”.

Också det nya samhället behöver stöd-fodras om de inte har ett förråd av honung och pollen i kupan, särskilt om det kommer en period med dåligt väder.

Man får räkna med att det gamla samhället kan visa sig lite ilsket under de kommande nio veckorna, men eftersom det har blivit av med de ilskna flygbina blir de första av dessa veckor lugna. Den nya drottningen kommer också att hålla dem bättre i schack.

Det nya samhället har ju samma ilskna flygbin som tidigare, men dessa bör dö av inom tre veckor, och den nya drottningen här har dessutom en lugnande effekt på dem.

Vad mer lärde jag mig då av denna erfarenhet?

Jo, att det är viktigt att ha vänner som kan hjälpa till när det trasslar. Janne ska ha ett stort tack! Tack också till Inge-Mar Widheden som låter mig para mina drottningar hos honom på Instön! Jag hade tur som hade tillgång till renparade drottningar. Jag ska också försöka hitta en alternativ uppställningsplats, typ i Slottsskogen, där jag kan köra kursernas utdragna praktikpass. En snabb genomgång retar ju bina mindre än 45 minuters viftande med ramar.

Det vore roligt om ni, som eventuellt testat dessa tips, till nästa års matrikel skriver några rader om hur det fungerade för er!

■ Mikael Lagerman

Göra avläggare

TEXT OCH BILD MIKAEL LAGERMAN

SOM VANLIGT, frågar man 12 biodlare får man minst 13 olika svar. Så även när det gäller hur man gör avläggare. Det finns många olika metoder och här ska jag beskriva hur jag gör.

Min första princip är att man ska ha en parad drottning till hands när man gör sin avläggare.

Det är bara 30 % av SBR:s medlemmar som odlar drottningar! Alla behöver vi byta drottningar. Rekommendationen är att byta henne vid två tre års ålder. Odlar man själv lever ju ens egna fina bin vidare. Köper man någon annas är det dennes bin och anlag som tar över ...

Jag odlar själv drottningar till husbehov sedan 2007 och tycker att det är ett av de roligaste momenten med biodling. Det behövs inte heller särskilt mycket extra utrustning.

När den nya drottningen är äggläggande, när man hittar ägg och larver i apidean, är det dax att göra avläggaren.

Ta en 10-ramars låda och fyll med:

- 2–3 ramar med täckt yngel, med påsittande bin
- 1–2 ramar med foder/honung med påsittande bin
- 1 ram med pollen med påsittande bin
- 1–2 ramar med utbyggt vax
- Ta minst en ram med mellanvägg
- Skaka ner bin från ytterligare 2–3 yngelramar
- Tillsätt en parad drottning i tillsättningsbur.

Nu är avläggaren klar, men minska gärna flusteröppningen till fyra centimeter så att bina lättare kan försvara sig från röveri.

Kolla dagen efter att drottningen har blivit utäten ur tillsättningsburen. Den spar du till nästa gång en drottning ska tillsättas. Kolla också att bina har mat och spraya eventuellt lite vatten på en av de utbyggda men tomma ramarna

DROTTNINGCELL REDO ATT KRYPA.

KOSTNAD FÖR MITT ODLINGSKIT ÄR UNDER 500 KR. FLER PARNINGSSAMHÄLLEN LIGGER PÅ 230 KR/STYCK.

så att bina inte lider av vattenbrist. Och varför ska man inte tillsätta en oparad drottning direkt i ett stort samhälle?

Anta att:

- Sommarbin lever fem veckor det innebär att 20 % dör per vecka
- Nykläckt drottning, i bästa fall parad efter en vecka och då äggläggande en vecka senare

Man kan då följa räkneexempel i tabellen nedan för att jämföra dels ett produktionssamhälle med 90 000 bin som får en nykläckt (oparad) drottning, dels ett samhälle med 500 bin där drottningen är parad.

Som ni ser sjunker bistyrkan med mer än en tredjedel eller 33 000 bin i produktionssamhället jämfört med de 500 i apidean.

Gör man avläggare utan äggläggande drottning eller till och med låter bina driva upp en egen drottning från larv, tar det 12 dagar innan drottningen kryper, ytterligare cirka 14 dagar innan hon är parad och igång med äggläggning och sedan 21 dagar innan hennes första avkomma kryper ut. Alltså 46 dagar eller sju veckor. Har man tagit en jämn åldersfördelning på larver och ägg från donatorssamhället kryper det ut lite bin under de första tre veckorna, men det blir ett glapp på fyra veckor då det inte föds några bin! Samtidigt dör de befintliga av hög ålder och för att kompensera detta behöver man göra den drottninglösa avläggaren i princip dubbelt så stark som en avläggare med äggläggande drottning för att de ska vara lika starka efter sju veckor. 🐝

VECKA	STORT SAMHÄLLE BLANDADE ÅLDRAR	PARNINGSKUPA UNGBIN < 14 DAGAR	FAS/PÅ GÅNG
1	90 000	500	ny ungdrottning
2	90 000	500	ungdrottning parad
3	72 000	500	ungdrottning äggläggande
4	54 000	500	nya larver
5	57 000	250	nya bin
6	60 000	50	mer bin

Göteborgs biodlareförening

FÖRENINGENS MEDLEM JANNE PETERSSON HAR DENNA BIGÅRD VID ENTRÉN I BOTANSIKA TRÄDGÅRDEN. KUPORNA HAR HAN BYGGT SJÄLV, UTAN RITNING.

GÖTEBORGS BIDLAREFÖRENING är en förening som organiserar biodlare i Göteborgsregionen. Klubben har sitt säte i Göteborg och är ansluten till Sveriges Biodlares Riksförbund SBR. Många av våra medlemmar bor i Göteborgsområdet men flera har ofta bin långt utanför Göteborg vilket gör att vi geografiskt täcker ett stort område.

För att komma i kontakt med Göteborgs Biodlareförening kan du lämpligen vända dig till någon i styrelsen.

De flesta av våra aktiviteter har vi under vinterhalvåret. Vi anordnar medlemmöten med olika teman under året samt ett årsmöte.

Vi har en honungsbedömningskommitté till vilken vi kan lämna in vår honung och få den bedömd. Om den blir godkänd får man lov att köpa de klasiska SBR etiketter med den välkända SBR-

slingan som kan sättas på burkarna under det kommande året.

Vi brukar träffas i Redbergsskolan den tredje torsdagen i månaden kl 19. Se kalendern eller goteborg.bidlarna.se under fliken Aktiviteter samt utannonserade aktiviteter i *Bitidningen*.

Göteborgs Biodlareförening bedriver nybörjarutbildning i samarbete med Studieförbundet Vuxenskolan (SV) och Folkuniversitetet. Se vidare under Utbildning.

För att du ska kunna komma igång med biodling på snabbast, billigast och mest ändamålsenliga sätt bör du ha hjälp av någon med erfarenhet. Det bästa är att anmäla sig till vår nybörjarutbildning. Om du inte har någon egen känning erbjuder våra medlemmöten en lysande chans att hitta en fadder och att få råd från medlemmarna.

 Mikael Lagerman

Året som gick

SITTANDE STYRELSE fick i november vid 2017 års årsmöte förnyat förtroende.

Som tidigare deltog föreningen 2018 på Kronhusbodarnas julmarknad. Janne Petersson och Ingemar Widheden bjöd på provsmakning av honung, höll lotteri, sålde honung och andra biprodukter, och raggade deltagare till 2019 års nybörjarkurs.

Vi deltog på distriktets årsmöte i Ljungkile där Monika Selling valdes att fortsätta som distriktsordförande. Vår medlem Mikael Lagerman agerade för andra året som ordinarie ledamot i distriktsstyrelsen med ansvar för distriktets hemsida, och höll en kurs för 11 av dess lokalföreningar med syfte att flytta respektive hemsida in under SBR:s paraply. Göteborgs biodlarförening har sedan ett år också sin hemsida hos SBR.

Vi har en stark utbildningsverksamhet. Under 2018 hölls fem studiecirklar i samarbete med både Studieförbundet Vuxenskolan och Folkuniversitetet.

I september hade föreningen 65 fullmedlemmar, en nedgång från 71 i fjol. En av dessa förlorade medlemmar var vår hedersmedlem Uno Bermfors som efter ett mycket aktivt bi-liv avled i Göteborg 8 augusti.

Utöver årsmötet hade vi dessa medlemsmöten:

- Om honung och honungsprovsmakning, öppet för allmänheten.
- Materialkväll/solvaxsmältare.
- Vaxhantering och tillverkning av mellanväggar hos Leif Andersson.
- Besök på Södra Inlands parningsstation på Koön, guidat av Jan Eriksson.
- Filmklipp och bra bi-länkar på nätet.
- Summering av biåret, presentation av distriktets resa till Norge i juni, samt behandling mot varroa, vaxmott, etc.

Styrelsen har turats om att fixa fika till samtliga mötesaktiviteter som är flyttade från Gunnilse till Studieförbundet Vuxenskolas lokaler i Redbergsskolan i Göteborg. Vi har märkt att det har underlättat för medlemmar att komma. Styrelsen har också beslutat att förbättra informationen till medlemmarna inför mötena.

Under året har föreningen drivit två visningskupor i Slottsskogen, en i Trädgårdsföreningen och en på Universeum.

Genom Tomas Olsson driver vi frågan om ett samarbete med kommunen för att få stöd till en centralt belägen föreningslokal. Ett möte hölls i maj hos Park & Natur, tre medlemmar i styrelsen och en adjungerad deltog. En arbetsgrupp har haft flera möten för att diskutera saken.

■ *Styrelsen*

BILDER: KARL VALTERSSON

Kalender

- 21 MARS Utbildning om de nya biförordningar som Jordbruksverket har beslutat ska gälla från 1 januari 2019.
PLATS i sv:s lokal.
- 25 APRIL Bigårdsbesök hos Johan Åberg i Hovås.
- 16 MAJ Drottningodling och tillsättning. PLATS i sv:s lokal.
- 16 JUNI Vi gör avläggare och grillar i Slottsskogen. Datomet kan ändras eftersom vårutvecklingen är väderberoende.
- 15 AUGUSTI Resa till Tavlebord bigård på Orust, datomet är preliminärt.
- 19 SEPTEMBER Sammanfatta biåret, varroabehandling, skatte regler för hobbyinkomster.
PLATS i sv:s lokal.
- 17 OKTOBER Bivaxets möjligheter. Vi gör salvor och vaxdukar, och pratar om kallrörd tvål.
PLATS i sv:s lokal.
- 21 NOVEMBER Årsmöte i sv:s lokal.

För aktuella uppgifter se:

goteborg.biodlarna.se

Till alla möten som sker i Studieförbundet Vuxenskolas lokaler serveras fika.

Därför har vi ingen medlemslista

DATASKYDDSFÖRORDNINGEN (GDPR) är en ny EU-förordning som började gälla 25 maj 2018, den ersätter den tidigare personuppgiftslagen (PUL). Alla företag och organisationer som hanterar personuppgifter omfattas av GDPR. Syftet med förordningen är att stärka individens personliga integritet.

En personuppgift är en uppgift som kan identifiera en fysisk, nu levande person, det kan även vara bild eller röst, till exempel: namn, adress, e-postadress, telefonnummer, personnummer, foton.

För att till exempel delge föreningens medlemmar en medlemslista i matrikeln, som vi har gjort tidigare år, ska ett tydligt, helst skriftligt, godkännande inhämtas från varje medlem där det framgår vad syftet med att delge personuppgifterna är.

Styrelsen planerar att ta fram en blankett som de som godkänner att

deras uppgifter publiceras i nästa års matrikel ska skriva under.

I varje förening har utsedda personer ansvariga för medlemsregister och hemside fått personuppgiftsbiträdesavtal att skriva på. Alla mejl som skickas ut från föreningen skickas från medlemsregistret som hanteras av riksförbundet. Mejl skickas till alla som har en e-postadress registrerad i medlemsregistret, och sms till alla där det finns ett mobilnummer.

Logga in i medlemsregistret och kolla/rätta era uppgifter! Du som medlem har dessutom rätt att begära att få dina personuppgifter raderade helt eller delvis. I Bitidningen nr 5 2018 förklarar Riksförbundet mer hur GDPR påverkar vår förening.

Vill du komma i kontakt med någon i Göteborgs biodlarförening kan du mejla mig.

Karin Kindbom

Bipaviljong, kan det va' nå't?

JAG FICK LOSS TUMMEN i april 2018 och beslöt att förverkliga en gammal idé om en bipaviljong.

Varför bygga ett hus för bina? Jo, det mest uppenbara är att det går att arbeta med dem oavsett regn och bläst samtidigt som de får ett ombonat och skyddat hem. Men den största anledningen var att jag hade allt bimatériel utspritt på flera olika ställen och ville få det mesta samlat under ett tak.

Utän ritningar byggde jag ett enkelt oisolerat hus med måtten 2,2 x 3,6 meter. Trots att jag hade möjlighet att återanvända en del sparade brädor ur mina förråd fick jag lägga ut cirka 14 000 kr i materialinköp.

Det blev plats för fem samhällen, och plats för skattkupor, ramar och diverse biretskap.

Inne i stugan står kuporna inte dikt an mot väggen. I det uppkomna mellanrummet mellan flusteröppning och kupbotten har jag placerat en bit skumgummi för att hjälpa bina in till sina samhällen.

Fönstrena är specialgjorda så att glaset inte går ända upp i fönsterbågens överkant. Bin som till äventyrs inte lyckas ta sig ut genom flustret söker sig uppåt för att finna sin väg ut i frihet. De klättrar på fönsterglasets tills de hittar den fem centimeter breda luftspalten där de flyger ut.

På så vis är ventilationen god och det blir heller inte speciellt många bin inne i paviljongen när jag arbetar med dem.

Som ni ser på den nedre bilden är elindragen i stugan så att det finns belysning, och vid behov går det att ställa in ett värmeaggregat.

Huset stod klart lagom till sommaren. Visserligen blev vädret strålande månaderna som följde, och tak och väggar fyllde en större funktion genom den skugga de gav än som regn- och vindskydd.

Det blev en positiv överraskning. Jag är fullständigt nöjd med resultatet och kan konstatera att en bipaviljong är ett paradiset för bin och biodlare.

● Ingemar Widheden

UTBILDNINGAR

Vi behöver bli fler biodlare i Sverige! Den inhemska produktionen räcker bara till halva vår nuvarande konsumtion så det finns marknad för många fler!

Genom Studieförbundet Vuxenskolan och Folkuniversitetet anordnas årligen vår- och höstkurs i biodling för nybörjare. För dig som känner ett spirande intresse för biodling och miljövärd erbjuder vi vår populära kurs som leds av Mikael Lagerman. Mikael har haft bin sedan 2005 och håller kurser och engagerande föredrag om bin och biodling. Ta ett smakprov på Mikael Lagermans bi-kanal på Youtube! 🍯

POLLINERINGSVECKAN blir i år 18–26 maj.

Är ni intresserade av att vara med någon av helgerna i Slottsskogen precis som förra året? Både för att sälja honung men också för att informera om biodling. Kontakta Ingmar Widheden 0706 855499. 🍯

HAR DU BILDER OCH BERÄTTELSE SOM DU VILL DELA MED DIG AV FRÅN DIN BIGÅRD?

Det kan handla om årets bild du är stolt över, eller om något märkligt eller trivialt som har hänt. Vi tar gärna emot ditt bidrag. Det kan komma att publiceras i nästa års *Bilaga*. Mejla till maria@mannberg.com.

INBJUDAN TILL BIDAGAR

Välkommen till Bidagarna i Slottsskogen och Trädgårdsföreningen 23 september! Janne Petersson berättar om biodling, honung och annat smått och gott. 🍯

BITILLSYNINGSMÄN

Misstänker du sjukdom i din bigård, eller ska den flyttas eller säljas ska du kontakta din lokala bitillsyningsman. Den hittar du på: lansstyrelsen.se Besiktingen är gratis för biodlaren, tillsyningsmannan avlönas av Länsstyrelsen. Bitillsyn är till för allas vårt bästa och vi måste samarbeta efter bästa förmåga för att kunna hålla friska bin i våra kupor. 🍯

ANMÄL DIN BIGÅRD TILL LÄNSSTYRELSEN

Om du startar en ny biodling eller tar över en som redan finns ska du anmäla till länsstyrelsen var din bigård står. Tidigare skulle man förnya sin anmälan vart tredje år, men nu räcker det att göra det när du etablerar bigården och vid förändring. Enklast görs anmälan genom hemsidan: lansstyrelsen.se 🍯

NYA BIFÖRORDNINGAR

Jordbruksverkets nya regler för bitillsyn började gälla 1 januari 2019. Kom till Göteborgs biodlarförenings möte 21 mars kl 19 då vi informerar om dessa! Se kalendern eller goteborg.biodlarna.se 🍯

2018 ÅRS HONUNGSBEDÖMNING

Det har blivit uppskattat att få ett diplom som bevis på att man har perfekt honung. Det gäller att uppnå 16 poäng av honungsbedömningskommittén, dessutom måste honungen vara i det närmaste fri från partikelskräp. Förra året lyckades Josephine Andersson, Stefan Larsson, Kerstin Namuth, Tomas Olsson, Janne Petersson och Carl Valterson med bedriften. Stort grattis till er alla!

Är du själv intresserad av att delta med din honung? Kom i så fall till föreningens årsmöte som hålls i november. Se kalendern eller goteborg.biodlarna.se 🍯

LANDSKAPETS HONUNGETIKETT

Den vackra bohusetiketten finns att köpa hos kassören. Många biodlare framhåller att etiketten har bidragit till ökad honungsförsäljning. Den är tänkt som en tilläggsetikett och kan placeras på burken eller locket. Alla medlemmar i Göteborgs och Bohusläns biodlardistrikt får köpa etiketten. Den kräver inte godkänd honungsbedömning.

PRIS: 50 öre/st 🍯

ÅRSAVGIFTEN

Medlemsavgiften är 560 kr. Av dessa går 385 kr till Riksförbundet (SBR), 75 kr till Länsförbundet och 100 kr till vår egen förening.

DET HÄR FÅR DU FÖR AVGIFTEN

- fin gemenskap i lokalföreningen
- chans att delta i olika kurser och möten
- *Bitidningen* som kommer ut med 10 nummer per år
- informations- och pr-material
- rabatt på böcker och annat i SBR:s bibutik
- möjlighet att använda SBR:s honungsetikett
- en ansvarsförsäkring (även för produkten)
- en olycksfallsförsäkring
- möjlighet att sälja din honung via honungsförmedlingen
- hjälp och råd i biodlarfrågor
- rättshjälp vid tvistemål.

GÖTEBORGS BIODLARFÖRENING FINNS PÅ FACEBOOK, där hittar du oss under namnet *Göteborgsbiodlarna*. Det är en sluten grupp dit du som medlem är välkommen. Den är till för att ställa frågor, planera aktiviteter, berätta för varandra om hur det går med våra bin, eller dela annat av intresse. 🟡

ÅRETS DROTTNINGFÄRG är grön. 🟡

FÖRENINGENS OBS-KUPA I AZALEADALEN

MIN "SUPERDROTTNING"

Våren 2017, vid vårundersökningen i april, visade bina aggressivitet. I början av maj gjorde jag processen kort, hon hade gjort sitt. Efter 10 dagar rev jag bort uppkomna viceceller och skrapade bort lite yngel därefter tillsatte jag en yngelram från ett hyfsat samhälle. Kollade efter några dagar att bina hade satt viceceller på den nya kakan. Samhället har därefter utvecklats bra och gav ca 20 kg ljunghonung i september. Så lita inte på drottning med "lånta fjädrar" även om hon är parad på Hallands väderö.

🟡 *Ingemar Widheden*

VI MINNS UNO BERMFORS

Uno Bernfors har lämnat oss biodlare i Göteborg. Uno blev 98 år, han var vår enda hedersmedlem och en sann entusiast för biodling.

Han hade uppdrag i vår styrelse under många år, och många är de biodlare i Göteborg som har gått kurser ledda av honom. Sina bin hade han vid sin fritidsbostad i Torslanda där han också undervisade nybörjare i de praktiska delarna. Vi saknar hans engagemang, och skulle behöva fler med hans kaliber.

RAPPORT FRÅN KRONHUSETS JULMARKNAD

Som väl alla vet har föreningen också 2018 varit utställare på julmarknaden. Marknaden är öppen 19 dagar i december. Vi informerar bland annat om biodling, nybörjarkurser och om falsk honung. Lotteriet har givit en vinst till föreningen på 4 700 kronor. Vi har smakprov på den honung som vi säljer. Under marknaden 2018 var Janne Petersson och undertecknad leverantörer av honung och dessutom ansvariga. Inför nästa julmarknad kan medlemmar som är intresserade av att vara med på marknaden kontakta mig.

🟡 *Ingemar Widheden*

BIVAXETS MÖJLIGHETER

Göteborgs biodlareförening diskuterar bivaxets möjligheter.

Vi gör salvor och vaxdukar, och pratar om kallrörd tvål.

I samarbete med Studieförbundet Vuxenskolan.

17 oktober

kl 19.00

Redbergsskolan

